

Izhaša vsak četrtik in velja s poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Gene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

30. številka.

Maribor, dne 28. julija 1927.

61. letnik.

Radič lovi duše in kroglice.

Stjepan Radič je izdal volilni proglas, naslovljen — »slovenskemu, hrvatskemu in srbskemu narodu in vsem narodnim manjšinam, zlasti pa celokupnemu kmetkemu ljudstvu«. Krog naslovljenec je tako obširen in obsežen, da se ne da lahko dopolniti in pomnožiti. Naslov pa je tudi vse, a vsebina nič.

Vsem tem, do katerih se Radič obrača, ne zna povedati nič pametnega, nič stvarnega. Za nje nima nobenega programa. Program, to je najslabša stran Stjepana Radiča. On nikdar ni imel izraznega in točnega programa. Njegov seljaški (kmetki) program je vedno bil samo kopica demagoških fraz (besed), praznih obljub in grdih zabavljanj o pokvarjeni gospodi. Točno določenih načel Radič nikdar ni imel. Ako je Radič doslej svojemu hrvatskemu narodu ostal na dolgu s pravim programom, se je še manj čuditi, da nima nobenega programa ne za srbski in slovenski narod, ne za celokupno kmetko ljudstvo, ne za narodne manjšine.

Radičev volilni proglas je tako zelo suh in suhoparen ne samo radi netečne vsebine, marveč še bolj radi tega, ker v njem manjka tistih mastnih ocirkov, s katerimi Radič navadno zabeli tisto politično godljo, ki jo ponuja svojim poslušalcem na Hrvatskem. Ti mastni ocirkovi so zabavljanja o pokvarjeni gospodi. V volilnem proglasu teh ocirkov ni. Ali je bil Radič takrat, ko je sestavljal ta proglas, med pokvarjeno gospodo, ki je preprečila, da so one mastne zabavljice izostale? No, kar je Radič to pot opustil, to pridno nadomešča nepokvarjeni gospod Albin Prepeh, ki v »Kmetkemu listu« jaše Radičevega konjička ter se z njim junaško zaletava v »pokvarjeno gospodo«.

Brez ocirkov Radič vendar ni pustil svojega proglasa. Zabelil ga je z zabavljicami proti »cincarcem«, ker je menil, da bi s takšnimi ocirkovi mogel privabiti in pridobiti srbske kmete. Kaj so cincarji, je hrvatskim in slovenskim kmetom po večini neznan in zato jim bo bistvo Radičevega proglasa nerazumljivo. Kaj so cincarji? Neka mešanica slovanske, rumunske, grške in ciganske krvi, in ta mešanica tvori beogradsko gospodo. »Radikalni«, tako pravi Radič, »so cincarska stranka, a demokrati polcincarska stranka.« Pozneje imenuje tudi demokrate cele cincarje, kakor so radikalni, in poziva narodne manjšine, da pristopijo njemu ter mu pomagajo pometati z državnega voza cincarske kočijaže.

Radičevega zabavljanja proti cincarcem ne bo nikdo vzlet resno, ker je dobro znano, da je Radič z radikalno stranko, ki mu je glavna cincarska stranka, dve leti sodeloval v vladi. Ali ni torej v polnem obsegu odgovoren za dejanja te cincarske vlade kot socincar? Bil je čas, od kojega je preteklo komaj pol leta, ko je Radič poveljeval veliko radikalno stranko ter jo koval v zvezde. Takrat je bil z njo v vladi. Ko pa so ga radikalni radi njegovega vetrnjaštva in radi njegove neukrotljive brbljivosti vrgli iz vla-

de, jih naenkrat psuje kot cincarje. Ali so tudi tisti srbski kmetje, ki so pristaši radikalov (in teh je dozdej velika večina), cincarji? Ali so tisti številni kmetki poslanci, ki so bili člani radikalnega kluba, tudi cincarji? Z zabavljanjem na cincarje bo Radič imel ravno toliko uspeha, kakor s svojimi zabavljicami o pokvarjeni gospodi. Zabavljanje in psovanje sploh ni dokaz in ne more nikdar nadomestiti stvarnih razlogov. Kdor psuje, ta je izgubil.

Bolj kakor Radičeva zabavljanja nas zanima, kaj Radič v svojem proglasu govori o Slovenceh. O nas reče: »Vas je eden milijon. Toda mi Vas spoštujemo in cenimo za tri milijone.« Potemtakem bi 1 Slovenec veljal za 3 druge. Tako govori Radič pred volitvami, kadar lovi, kakor on pravi v proglasu, ne volilne kroglice, marveč dušo ljudstva. Kako pa govori o Slovenceh, kadar ni volitev?

Znano je, da Radič kaj rad govori o kranjskih magaricah, kar se nanaša na magaree ne samo kranjskega, marveč splošno slovenskega izvora. Na zborovanju na Krškem 23. avgusta 1925 je razžalil slovensko duhovščino, ko je rekel: »Draga brač! Vi imate dobrih duhovnikov. Od stotine jedan, ili niti jedan!« To je bila grda žalitev slovenske duhovščine. Radič je šel še dalje. Lansko leto 25. jul. je Radič imel govor na Grobnickem polju v Hrvatskem Pri morju. Govoril je o takih, ki hodijo zgrbljenih hrbtov; takih ljudi Srbi ne ljubijo, marveč jih pogazijo. Ako bi Srbin hotel biti zgrbljen, bi ostal pod Turki. »Kriviti hrbte«, tako je nadaljeval Radič, »znajo Slovenci, zato pa je tudi pol milijona Slovencev odšlo pod Italijo«.

To je bilo nečuvstvo razžaljenje slovenskega naroda, kateremu je Radič očital, da je narod zgrbljenih hrbtov, suženjskega duha. »Slovenski Gospodar« je to grdo sramotenje slovenskega ljudstva ostro zavrnil ter je dne 5. avgusta 1926 zapisal te-le besede: »Proti vam, gospod Radič, ne bomo branili časti slovenskega naroda. Obračunali pa bomo s tistim slovenskim priveskom Vaše stranke, ki so se nekdanj imenovali samostojni kmetijci, zdaj se imenujejo slovenski kmetijci, v resnici pa so vaši politični hlapeci. S temi vašimi agitatorji in priganjači, ki sedaj hodijo po raznih krajih Slovenije, bomo obračunali, ko pridejo med nas. Pokazali jim bomo, da nismo ljudje skrivljenih hrbtov, da nočemo biti sužnji nobene hrvatske stranke, pa magari da se imenuje seljačka stranka. Slovenci smo, ponosni na svojo čast in svoj pomen!«

Te besede, ki jih je naš list zapisal pred letom dni, zadobivajo popolno važnost ter morajo oživeti te dni, ko prihaja Radič med Slovence, da lovi, kakor pravi, dušo naroda, a ne volilne kroglice. Naj Radič dobro zna: duša našega naroda je poštna, slovenska, krščanska. Ta duša se ne da zastropiti od velikega političnega otrovniška hrvatskega ljudstva. Zato pa Radič s svojim slovenskim priveskom ne bo v Sloveniji dobil volilnih kroglic.

Božidar Raičeva stoletnica.

(Govor narodnega poslanca dr. Hohnjeca 24. jul. t. l. povodom odkritja spominske plošče na Raičevem rojstnem domu.)

Veliki narodni prosvetitelj škof Anton Martin Slomšek je v »Drobtincah« l. 1862 objavil spis »Slava rajni rodoljubom in utemeljiteljem našega slovstva«, ki ga začne s temi besedami: »Hvaliti svoje rajne dobrotnike, povzdigovati njihova lepa dela in znamenite zasluge nam je ravno toliko dolžnost, kakor posnemati njihove slavne zglede. Kdor ne časti svojih slavni prednikov, ne zasluži biti njih vrli naslednik. Hvalimo torej, dragi prijatelji, sloveče može, rodoljube naše, ponavljaje njihov spomin!«

Letos obhajamo stoletnico rojstva takšnega »rodoljuba našega«, rojenega 9. februarja l. 1827 na Žvabu v župniji sv. Tomaža. Tega rodoljuba je že kot 25letnega mladega moža pohvalil sam Slomšek, ko mu je l. 1851 poklonil po češkem izvirniku prirejeno delo »Temelji ruskoga jezika«. Slomšek se mu je v posebnem pismu za ta dar, ki ga imenuje »delo izvrstno«, lepo zahvalil ter dostavil željo: »Daj Vam Bože mili ljubo zdravje in moč še mnogo lepega in koristnega izgotoviti za slavo naroda našega.«

Ta naš rodoljub je Božidar Raič. Kar mu je škof Slomšek želel kot 25letnemu možu, to je on v svojem življenju storil in izvedel: mnogo lepega in koristnega je izvršil za slavo naroda našega.

Raič je bil preverjen, da slava slovenskega naroda ni v številu njegovih članov niti v njegovi gospodarski ali politični sili, marveč v njegovi narodni kulturi, ali, kakor so se rodoljubi takrat izražali, v narodni omiki. Slomšek je propovedoval veliko važnost »zveličanske narodne omike«, za kojoj »bodi prava vera luč, materin jezik pa ključ«. V tem smislu je tudi Raič pozdravil Slomška ob preselitvi škofijskega sedeža v Maribor l. 1859 v imenu podravske in pomurske Slovencev s pesmijo, sestavljeno v čestomerih in objavljeno v »Novicah«, v kateri med drugim pravi:

»Delo težavno sadu prinašalo bode obilo:
Vrlim Slovincem kazalo poti v nebeske višine
In dajalo moči krepivne obneje omiki.«

Kulturne moči so v ljudstvu bile še speče. Treba jih je bilo buditi. Tak buditelj je bil Božidar Raič. Kdor hoče drugega prebuditi k narodnemu življenju, ta mora sam to

življenje imeti. Mrliči ne more mrliča obuditi. In v Božidar Raiču je živela narodna zavest in plantela ljubezen do slovenskega in slovanskega rodu že izza mladih let njegovih.

Raič kot pisatelj.

Kot učenec latinske šole v Varaždinu (1838—1844) in modroslovja v Zagrebu (1844—1846) je živel v ozračju ilirstva ter se navdušil za idejo književne skupnosti Slovencev in Hrvatov, kateri je ostal zvest do smrti. Kot bogoslovec na graški bogoslovni (1846—1850) se je v početnicah zlasti l. 1849 sestal s Stankom Vrazom, polirje-nim Slovincem, ki ga je navduševal za rodoljubno delo med slovenskim ljudstvom. V slavnostnem govoru na Vrazovi svečanosti v Cerovcu 8. septembra 1880 je Raič proslavil Vrazove zasluge ter rekel: »Čisti kan Vrazu je bil, krajšim potem dovesti nas Slovence v vilinski raj sloge jugoslovanske.«

V tem je tudi razlog, da je Raič izpočetka pisal »ilirski« ali »jugoslovanski«, pozneje pa se je oprjel čiste panonske slovenščine, kojoj je oblikoval v krepak in jednat slog, ki je našel dosti hvale. Bil je tudi velik častilec staroslovenščine, na koje podlagi se je trudil sestaviti vseslovanski jezik (»Zora, jugoslovanski zabavnik za godinu 1853, v spisu »Uvod v slovnica vseslovanske«). Sedemnajst let pozneje je uvidel, da je nemogoče ustvariti skupnega jezika vseh Slovanov, ker so slovanski narodi v svojih različnostih preveč napredovali ter imajo lepo razvita slovstva. Zato je menil, da se naj štiri slovanska narečja priznajo kot samostalna in književna: rusko, poljsko, češko in jugoslovansko, med temi je napraviti prijateljsko zvezo. Kar se tiče jugoslovanske narečja, je Raič mislil, da moramo Slovenci se nagibati k jugoslovanskemu središču, v Zagreb, Bolgari pa v Beograd: »Kadar oboji onamo dospejemo, gotova je slovstvena edinstvo jugoslovanska.«

Ključ svoji jugoslovanski orientaciji Božidar Raič ni omalovaževal slovenščine kot književnega jezika. Izjavil je nasprotno, da ne sme nikdo od nas zahtevati, da že sedaj popustimo od svojega jezika; mi moramo narod omikati in doseči, da bo vsak na Slovenskem kruh trošeči uradnik in učitelj dobro znal slovenski, in potle še smemo misliti na daljni napredek. Na Modrinjakovi slavnosti v Središču 25. septembra 1881 je priporočal in naglašal, da je treba netiti in razplamenjevati ljubezen do slovenske domovine, osobito pa »do lepega slovenskega jezika, kateri je duša narodu, zrcalo običajev, merilo uma, duše in

Za resno gospodarsko delo.

Dopis z dežele.

V povojni dobi so prvaki obljubljali lahkovernim ljudem raj na zemlji, ako se bodo posluževali njihovih receptov in zdravil. Tako je n. pr. samostojna kmetka stranka obljubljala mleko in med, polne mize in čaše, ako se bodo kmetje podvrgli njihovim volilnim geslom. Radič je proglasil edino zveličavno republiko brez davkov in žandarjev, Žerjav in demokrati pa so hoteli osrečiti uboge Slovence z državnim edinstvom na špicu bajonetov.

Gospodarstvo pa je propadalo! Ali je komu znano, da bi Radič ustanavljal posojilnice in hranilnice, mlekarske, vinarske in druge zadruge, združne zveze itd. v Krekovem smislu?

Ni čuda, da je pri takih razmerah začel kmet lezti v dolgove, da se je delavcem podražil kruh, da je obrtnik izgubljal zaslužek, da je trgovina in industrija prišla na rob propada. Vseh slojev se je že loteval obup, posebno ko so se v zadnjem času še zaznale in razgalile razne korupcijske afere. Uradniki so postali malodušni in najbolj vneti patrijoti so začeli majati z glavami: kam plovemo? Kje leži krivda? Ali nismo dobri državljani že od nekdanj? Ali ne delamo od zore do mraka?

Vsak posameznik se je zavedal reka sv. pisma: In v potu svojega obraza si boš služil vsakdanji kruh, ter je garal in garal. Ni tožil radi dela in truda, toda nazadnje je obupal nad uspehom dela in truda, ker ni videl nikjer zelene vejice upanja v lepšo bodočnost. Uboga senčica, ki zleti tisočkrat iz gnezda, da zadosti lačnim kljunčkom, ima zvečer vsaj to zadovoljnost, da je zadostila potrebam svojega zaroda, ki bo zdrav, krepak in veselo gledal v solnce. Mnogi družinski oče pa ni legel spat ob pozni uri z istimi občutki.

Tudi organizacije naših gospodarskih in pridobitnih slojev ne vedo ne kod ne kam. Sklenjene trgovske pogodbe z drugimi državami niso zadovoljile nikogar. Morda so koristile eni ali drugi osebi, splošnih smeric naše gospodarske ekspanzivnosti in naših potreb pa niso zadele. V gospodarskem življenju je zavladalo mrtvilo. Trgovska, obrtna in industrijska zbornica boleha na baciču, ki ni inficiran po naravni gospodarski krizi — vis major; naša Kmetijska družba je padla v brezdeleje radi napačnih nazorov o pravem cilju za kmetki dobrobit; združne in obrtne zveze s tisoč in tisoč članov imajo vezane roke. Kako globoko je segal ta gospodarski razpad, pričajo celo naše najnižje celice — podeželske občine. Malodušnost ni znak kreposti!

Upajmo, da bodo sedajne volitve razžistile smrdljivo ozračje. Da se bo združilo vse, kar misli resno na gospodarskem polju. Dovolj je bilo demagoških fraz, dovolj besedičenja, dovolj trpljenja. Na političnem polju se kaže nova zarja. Hitimo ji nasproti — vsi, ki imamo srce za resno gospodarsko delo.

narodnih lastnosti«. In v slavnostnem govoru na proslavi Miklošičeve sedemdesetletnice v Ljutomeru 2. septembra 1883 je vzkliknil: »Slava krasnemu jeziku slovenskemu!«

Iskreno in goreče slovansko rodoljublje je v njem tudi rodilo in hranilo vsmo za Ciril-Metodovo idejo. Že v II. letniku »Jugoslovanske Zore« je objavil spis o »Cirilu in Metodu, prvih veroučiteljih slovanskih«. Ta spis končuje z besedami: »Bratje slovanski! Bodi nam vselej mili spomin na prva veroučitelja slovanska, naj nam služita za zgled v mnogoterem oziru. Ostanimo verni po njunem zgledu veri in narodu svojem, da potomcem pripravimo ugodnejši in udobnejši položaj. Ko se je deset let pozneje (1863) z velikim sijajem v Mariboru praznovala tisočletnica Cirila in Metoda, je bil Raič presrečen. Proti koncu svojega življenja se je trudil, da bi češko knjigo o Cirilu in Metodu, sestavljeno na podlagi najnovejših raziskovanj, priredil v slovenski izdaji. Ta njegova knjiga pa ni zagledala belega dne.

Raičovo pisateljstvo je bilo mnogostransko, največ se je bavil z jezikoznanstvom in z zgodovino. S knjigami, s spisi in članki po raznih znanstvenih in političnih časopisih je vršil nalogo narodnega učitelja in buditelja. Svoje narodno-buditeljsko delo pa je še odličnejše izvrševal z živo besedo.

Raič kot narodni buditelj.

Božidar Raič je bil rojen govornik, moč velikega in krepkega stasa, močnega glasu in plameteče govornosti. Slovenija ni imela dosti govornikov, ki bi se mogli z njim primerjati. Med ljudskimi govorniki zavzema v našem narodu mesto med prvimi. Ljudstvo je kar viselo na njegovih ustnicah. Njegova domača beseda je užigala, je ljudi ganila, očarjala, pretresala. Največje govorniške uspehe je želel na ljudskih taborih. O navdušenju, ki ga je n. pr. vzbudil njegov govor na taboru v Ormožu, poroča dr. Josip Vošnjak v svojih »Spominih« to-le: »Bil sem na mnogih taborih in shodih, pa takega splošnega navdušenja, kakor pri tem govoru, nisem doživel. Po govoru smo ga drug za drugim objemali in solze so nam silile v oči. In zdaj smo zapazili in tudi Božidara opozorili, da mu kri kaplje od desne roke. Iz deske na odru je žrebelj mohl, s katerim se je rpanil na roki, ne da bi to čutil v svoji navdušenosti.« (»Spomini«, II. zvezek, str. 80.)

Tabori so bili najslajnejša manifestacija probujajoče se narodne zavesti med Slovenci in zato jih smemo imenovati najlepšo dobo narodne politike. Pobuda za njihovo

Da bomo nasprotnike poznali.

Kaj bomo vrgli med staro šaro!

Uboga »Domovina« študira, kaj je SLS že vse vrgla med staro šaro. Seveda: avtonomijo, boj za vero, slovenstvo, sploh vse, kar je imela. Avtonomije nismo vrgli med staro šaro, ker se v oblastnih skupščinah borimo za njo in to precej uspešno, kljub temu, da demokrati javkajo po Beogradu: Ne daj Sloveniji toliko pravic! — Boja za vero nismo opustili, to je dokaz, da bomo še bolj odločno nastopili zoper brezverske slovenske liste in stranke, pa zoper radičevce in Puclja, ki je veronauk odpravljal, naš minister pa ga je zopet vpeljal! — Slovenstvo smo vrgli proč, zato ker nas demokrati zmerjajo, da vidimo samo Slovenijo. — Pač pa je nekaj tukaj, kar bo pa res SLS morala vreči med staro šaro in to je — demokratska, žerjavova stranka. To pa se mora zgoditi — dne 11. septembra t. l., ko bodo volitve!

Napad na šole!

Kdo je napadalec? »Domovina« piše, da SLS. Kdo brani? Seveda SDS. O jej, to je vendar tista SDS, ki je pošteno učiteljsko tako preganjala, to je vendar tista SDS, ki je po svojih zaupnikih skrbela, da so se vzgajali — Sokoli in orjunaši, ne pa učitelji na učiteljskem v Mariboru, kjer so bile zato preiskave in prestave. To je tista SDS, ki je vedno stavila predloge za razkristjanjenje naših šol, ki je dala preganjati katoliške katehete itd. Uboga šola, če bo imela takega zaščitnika! Bo menda že se tudi za nadalje morala SLS boriti za pravico naših šol!

Nerednosti v denarnih zavodih.

Nasprotniki, posebno demokrati, stikajo kolikor le morejo, da bi teje našli kak nered v kakem našem denarnem zavodu. In če najdejo kako malenkost, kjer ne gre niti za toliko, kolikorkrat se »Domovina« le v eni številki zlaže, pa že razbohnava, kar morajo. Pa kaj dočelnega nič ne povedo, se namreč ne splača, je bolje samo namigavati. Ker pa jim ta žilica le ne da miru, jih bo treba pa temeljito povprašati: Kdaj boste pa povrnili tistih 50.000.000 slovenskih vlog, ki ste jih spravili skozi Slavensko banko? To odgovorite, vi principi Slavenske banke!

Socijalisti postavljeni na laž.

V oblastni skupščini je poslanec socijalist Petejan izrekel tako laž, da ga je veliki župan moral popraviti. Ker so vsi nasprotni listi tako debelo podčrtano priobčevali, da je ministrski predsednik Vukičević res govoril delavcem in železničarjem, naj opustijo hujškaško politiko, smo tudi mi mislili, da smemo res tem poročilom verjeti. Kajti prav bi res bilo, da se to socijalistom vsaki dan pove. Sedaj se je izkazalo, da so se socijalisti kar na celem izmislili ono stvar. S tem so pa dobili tudi javen žig, da jim je resnica — španska vas, laž pa tako blizu kot klobuk ali srajca!

Socijalisti se kavsajo med seboj.

Delavskih voditeljev je toliko, da ne morejo vsi na vrsto kot kandidatje. Zato se pa skregajo, pa naredijo kar po več strank. Pri taki politiki ima seveda delavec veliki dobiček, saj s takimi ljudmi gre vedno rakovo pot. Toliko časa je proletarec, da pride do Kristanovega položaja, potem pa je socijalistični buržuj. Smo zelo radovedni, kako bo to z gledalo pri teh socijalističnih voditeljih, ki hočejo vsi »narnaprej«!

Naši socijalisti pozdravljajo dunajske!

Na Dunaju so socijalisti povzročili oni strašni upor, ki je povzročil pravo vojno — mnogo mrtvih in težko ranjenih, ki je napravil težko gospodarsko škodo. Naši socijalisti ob tej priliki niso imeli drugega posla, kakor da so po-

slali telegram dunajskim socijalistom kot znak svoje solidarnosti, to se pravi, da se pač skladajo z njimi. Pošteni delavci, ali hočete res biti v taki družbi? Ali hočete takim ljudem pomagati do politične moči?

Kaj bodo rekli ljudje?

Radič je dejal, da SLS dela politiko, pa nič ne vpraša, kaj bodo rekli ljudje! Prosimo vas, ali niso tu volitve? Ali ni kroglica glas, ki se ga pozna do Beograda? O, ne boj se, Štefane, slovenski ljudje bodo rekli, da ima SLS prav, tebi pa bodo dali laufpas iz Slovenije!

»Kmet — kmeta«.

to je geslo radičevcev. Zato so postavili za nosilca liste Radiča, ki se je podpisal »književnik«, torej ni kmet. Za volilni okraj srez Šmarje so postavili dr. Novačana, seveda advokata, ki tudi ni kmet! Za okraj Dolnja Lendava in za Ptuj so postavili Albina Prepeluha, socialdemokrata, bivšega komisarja Trboveljske družbe, da on ni kmet, ve seveda vsakdo! Za srez Murska Sobota so postavili hrvatskega advokata dr. Odiča. Ako vzamete v roke izid zadnjih volitev, boste našli, da so radičevci v teh srezih dobili primeroma precej glasov. Te sreze si je zato »gospoda« obdržala zase. Ostale je odstopila drugim kandidatom, ki si lahko že danes kupijo črno vino, ker bo prišel »Durchfall«! Računajo, da bo izvoljen dr. Odič, Prepeluh in dr. Novačan, morda še učitelj Ivanjšič. Ta račun je sicer prav napaden, a dobro kaže, kako zelo vlečejo radičevci kmeta z onim geslom: Kmet — kmeta!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Vukičević — Davidovič! To sta zdaj dva sicer si nasprotna moža, vendar v eni in isti vladi. Med obema pa se vrši boj, ki ga nasprotniki sedanje vlade na vsak način hočejo izrabiti. Res je težko, da bi v danih razmerah, posebno v južni Srbiji, ne prišlo do spora med obema, ker mnogi hočejo, da pač pridejo do mandatov z nasiljem, vendar je jasno, da Vukičević tega noče. Zato je tudi dal vsem velikim županom strogo navodilo za to, da varujejo volilno svobodo. Davidovič se je zdaj zaradi tega zopet pomiril.

Dr. Korošec v Beogradu. Komaj da je dr. Korošec prišel v Beograd, že se je raznesla vest, da SLS že zdaj pred-

priveditev je prišla od voditeljev štajerskih Slovencev, ki so v tej dobi narekovali smer narodnemu delu. Uvideli so, da politiziranje po čitalniških prostorih ne zadostuje več, da je treba po češkem vzoru torišče političnega udejstvovanja razširiti ter ljudske množice pritegniti k postavljanju in uveljavljanju slovenskega narodnega programa.

Glavna točka ljudskih taborov je bila Zedinjena Slovenija. Ta ideja sega nazaj do Napoleonove Ilirije (1809—1813), ki je združevala slovenske dežele — razen Štajerske in vzhodne Koroške — s Hrvaško do Save in z Dalmacijo. Revolucijsko leto 1848 je to idejo formuliralo kot slovenski narodni program, ki je zahteval, da se vse pokrajine, kjer stanujejo Slovenci, torej Štajerska, Koroška in Kranjska ter Primorska, kakor tudi zemlja beneških in ogrskih Slovencev, združijo v eno upravno skupino z imenom »Slovenija«, ki naj ima svoj zakonodajni zbor v Ljubljani. Na tem zboru se naj razpravljajo in sklepajo vsa vprašanja, ki se tičejo narodnega življenja Slovencev, — državnemu zboru na Dunaju, v kojem bodo imeli zastopnike vsi narodi, pa so pridržane vse stvari, ki so avstrijskim narodom skupne. Za slovenski jezik se zahteva enako pravnost v šoli in uradu; slovenščina naj ima v slovenskih krajih iste pravice, kakor nemščina v nemških; zahtevajo se slovenske šole od najnižjih do najvišjih, to je do slovenskega vseučilišča s sedežem v Ljubljani.

To je bila prva in poglobljena točka, o koji se je razpravljalo in sklepalo in za koje se je navduševalo na vseh taborih, ki so se tekom štirih let (1868—1871) vršili po vseh slovenskih pokrajinah, po Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, in na katerih je bilo na tisoče udeležencev (največ v Vižmarjih pri Ljubljani, kjer se je zbralo nad 30.000 ljudi). Glavnih taborov je bilo 13: 1868. l. 3, 1869. l. 5, 1870. l. 8, 1871. l. 2. Potem je vlada tabore prepovedala.

Na Štajerskem so bili naslednji tabori: v Ljutomeru in Zalcu l. 1868, v Sevnici in Ormožu l. 1869, pri Kapeli blizu Radgone l. 1870. V Ljutomeru je Božidar Raič 9. avgusta na taboru, ki je bil prvi vseh slovenskih taborov, množici kakšnih 7000 ljudi govoril dvakrat, najprej o šolskem vprašanju, potem pa o »Zedinjenem Slovenskem«. Eden mesec kasneje (6. septembra) je na taboru v Zalcu pred poslušalci, ki se jih je cenilo na 15.000 oseb, govoril zopet o šolah. Rekel je med drugim: »Šola je neka vsemočnost. Ako je stari modrijan Arhimed rekel: Dajte mi prostor zunaj zemlje, in jaz jo bom iz njenih tečajev vzdig-

nil, smemo mi reči: Dajte nam narodne šole, in to bo tisti prostor, s katerega si bomo ravnopravnost pridobili in nemškutarijo vzdignili iz tečajev.« Naslednje leto je 8. avgusta govoril na taboru v Ormožu. Povdarjal je važnost zahteve po zedinjeni Sloveniji, posebno obširno pa je govoril o važnosti šol in mladinske vzgoje. »Blago srce«, tako je naglašal, »prebrisan in razviti um in zdravo krepko telo delajo človeka srečnega in koristnega sebi in človeškemu društvu«. Obrnil se je do navzoče mladine ter jo je nagovoril: »Mladež! Narod te postavlja za vernega stražnika svojih pravic, grobov svojih milih očetov in pračeto, da jih ne bo tlačila tujčeva peta, gazila sovražniška noga. Izročil ti je najdražjo dedino, jezik in narodnost, da oboje zvesto in neoskrunjeno ohraniš. Mladež, oteri in obrisi solze materi Sloveniji, povzrokovane od nevednih in nevernih sinov. Prosim vas v imenu slovenskih prednikov, katerim je bela žena že davno postlala pod težko grudo, v imenu vaših roditeljev, kateri vas presrečno ljubijo, želeči vam ugodno bodočnost, v imenu našega zatiranega slovenskega naroda, ki se od vas nadeja pomoči, v imenu matere Slave, da jo razveselite, v imenu vašega poštenja in časti, v imenu vaše boljše bodočnosti. Mladež, bodi stalno naša, bodi narodna, bodi značajna, nikoli ne popusti od naše slovenske zastave!« Nato je na Raičev poziv mladina s prisego slovesno obljubila, da bo marljiva in delavna na korist svojemu narodu, da bo pravična in poštena ter nagnjena vedenja, da bo po zgledih častnih mož branila pravo, istino in svobodo do zadnjega vzdihla, da se bo vselej upirala tujemu in krivičnemu gospostvu nad slovenskim narodom, da hoče iskreno in brez strahu ljubiti dom in rod do črnega groba. Ta veličastni prizor je vzbudil ono splošno navdušenje, katero sem preje omenil po poročilu dr. Josip Vošnjaka.

Na mladino, katero je stalno imenoval »zlato upanje bodoče sreče slovenskega naroda«, je polagal veliko važnost, dobro vedoč, da je prepored naroda nemogoč brez prebujene, umsko in moralno jake mladine. Kot profesor za slovenski in zgodovinski poduk na gimnaziji v Mariboru (1853—1860) je bil mladini vešč učitelj in skrben voditelj. Ko je moral vsled odloka ministrstva za uk in bogočastje, »da učitelji s takimi (to je slovensko rodoljubnimi) nazori ne morejo službovati na srednjih šolah«, zapustiti priljubljeni mu učiteljski poklic, ni prenehal s svojo skrbjo za slovensko mladino. Kot kaplan in kot župnik pri Sv. Barbari v Haložah (od l. 1860 do l. 1870 kot kaplan,

volitvami vstopi v vlado. Nekateri listi pa pišejo, da ni potrebno, da bi stopila SLS že zdaj v vlado, pač pa se bo to zgodilo po volitvah in bo SLS dala svoje najboljše moči državni politiki na razpolago. Vodilni državni krogi pričakujejo veliko korist za celo državo iz tega, da bo SLS sodelovala v vladi. Nujno pa je, da pride SLS iz sedanjih volitev močna, najmanj tako močna kot do zdaj. Od Slovencev samih je torej odvisno, kolik vpliv bodo imeli pri beograjski vladi. Čim močnejša bo SLS doma, tem vplivnejša bo v Beogradu. Zato se pričakuje v Sloveniji ogromna udeležba pri volitvah.

Volilno gibanje. Vsa politika se sedaj suče okrog volitev. Vse politične stranke so na delu, da uredijo vse potrebno za kandidatne liste. Radikali so se, kakor je videti, že poravnali. Davidovičevci imajo dve skupini. Eno vodi Davidovič, drugo Marinkovič. V volitve gredo složni. Pribeževičevi demokrati napenjajo vse sile, da bi prišli z drugimi strankami zopet v zvezo, ker sami so preslabi. Sedaj so se obrnili celo na Davidoviča, naj jih varuje pred volilnim nasiljem. Radič je dejal, da bo veliko pridobil, a o njem gre glas, da če bi dobil od vseh mandatov vse manj enega, vlade ne bo dobil. Pa tudi v splošnem bo nazadov. Svoj proglas na čeli Balkan je pa že napisal. Manjše skupine morda ohranijo, ali tuintam pridobijo kak mandat, a jasno je, da do vpliva ne bodo prišle. Slovenija je enodušna v tem, da je treba to pot SLS še prav izredno podpreti. Zanj bodo glasovali mnogi taki, ki sicer niso somišljeniki SLS. Tembolj se pričakuje, da bodo zaupniki SLS storili vse, da spravijo vse do zadnjega moža na volišče.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Rumunski kralj Ferdinand, oče naše kraljice Marije — umrl! Dne 20. t. m. je umrl v Bukarešti kralj Ferdinand, oče naše kraljice Marije. Pokojni kralj je bil izredno blagega značaja. Vladal je državo po svoji dobri vesti in veliki preudarnosti, posebno še v težkih dnevih svetovne vojne, v času nemirov, ki jih je povzročila znana odpoved prestolonaslednika Karla na prestol in nasledstvo. Kljub svoji težki bolezni se je še vedno dejansko udeleževal vodstva državne politike. Zdej, ko je država dobila močno vlado, je umrl. — Kralja Ferdinanda so pokopali pretekle nedelje. Pogreba se je udeležil tudi naš kralj Aleksander s kraljico Marijo in mnogo drugih vladarskih članov. Ni pa se smel udeležiti pogreba bivši prestolonaslednik Karel. Bati se je bilo nemirov, ki bi gotovo izbruhnili, ako bi se on zopet pokazal v Bukarešti. Po drugih pa je dal položiti na očetov grob šopek belih rož.

Nov vladar na Rumunskem. Takoj po smrti kralja Ferdinanda se je po vsej Rumuniji proglasilo obsedno stanje, da so se na ta način preprečile demonstracije za bivšega prestolonaslednika Karla. Celo zasebna pisma pregledujejo, da v kali zaduše vsak poskus. Vlada je nato takoj proglasila, da je rumunski kralj princ Mihael, sin princa Karla. A princ Mihael je star šele 12 let. Zato so mu določili poseben svet iz članov kraljeve rodovine in drugih odličnih politikov. V svetetu je tudi pravoslavni patriarh Christou.

Je-li nevarnost domače vojne v Rumuniji? Za princa Karla se poteguje del vojske in kmetska stranka, ki pa je pri zadnjih volitvah zelo veliko izgubila. Ti njegovi pristasi so ga že pozvali, naj pride v Rumunijo. Težko je verjeti, da bi princ Karl prišel in povzročil domačo vojno. Če pa jo bo, ne bo zmagal ne on in ne njegov sin, oziroma njegova mati Marija, zmagal bo boljševizem, ki se je začel v zadnjem času silno širiti po Rumuniji. Res je država v najtežjem položaju, a mir v Evropi ali na Balkanu s tem še ni v nevarnosti.

pozneje kot župnik) je kljub oddaljenosti od modernih prometnih sredstev našel prilike in sredstev dovolj, da je bodisi z živo besedo, bodisi s spisi in članki budil in dramil, podučeval in vzgojeval mladino, »zlato upanje bodoče sreče slovenskega naroda«.

Raič kot politik.

Za politiko se je Raič zanimal že izza mladih let. Ze zarana je stopil na politično bojno polje. Njegov prijatelj, učeni jezikoslovec Caf, mu je to očital ter mu prigovarjal, naj se rajše bavi samo z jezikoznanstvom ter popolnoma pusti politiko. Raič pa mu je odgovoril: »Klanjam se, prijatelj, tvojemu vzvišenemu delovanju, toda če bomo vsi le samo jezikoslovlili, čez 20 let tudi ti ne boš več imel slovensčine in Slovencev.«

Svoja politična načela je Raič raztolmačil v posebnem spisu, ki je izšel kot knjižica v Mariboru l. 1869 pod naslovom »K. Havliček Borovský. Životopis in politični nazori.« V tej knjižici Raič najprej nakratko opisuje življenje in delovanje velikega češkega prvoboritelja K. Havlička. Opisuje češke razmere, dostalja željo: »Kamo sreče za nas Slovence, ako bi dotle dognali, da bi ne kakor na Češkem vsak kmet prebiral politični časnik slovenski, ki razpravlja dnevna vprašanja, nego vsaj vsaka vas in občina!« Kot glavno točko narodnega programa Slovencev in kot prvi in poglobljeni cilj slovenskega stremljenja označuje Zedinjeno Slovenijo. »Mi Slovenci«, tako povdarja Raič, »moramo na vse kriplje delati, da se brže bolje zedinimo v eno zemljepisno in politično skupino ter da ljudstvo primerno izobrazimo, brez dostojne ljudske omike bi vsi skisnoli.« Iz navedenih besed je razvidno, kako visoko je cenil Božidar Raič ljudsko izobrazbo in omiko. Globoko je bil preverjen, da je samo izobrazben narod nosilec velikih idej ter da se prva in poglobljena točka narodno-političnega programa slovenskega: Zedinjena Slovenija, ne da oživotvoriti brez izobrazbenega slovenskega ljudstva, kateremu mora ta ideja prešiniti duha in srce, prodreti v krv in mozeg, da smatra to idejo kot svojo ter se za njo bori kot za svojo življenjsko zadevo.

Ker je Raič bil pravilnega mnenja, da bi brez dostojne ljudske omike »vsi skisnoli«, se je največ trudil za probujenje priprostega naroda. Za ta namen je potrošil največ gmočnih in duševnih sil in na tem polju je imel tudi največ uspehov. Porabil je vsako priliko, da je ljudstvo zbiral okoli sebe, ga podučeval, bodril in navduševal na lepe

Dr. Seipel — zmagovalec! V Avstriji na Dunaju, kot smo zadnjič obširneje poročali, je revolucija socialistov žalostno končala. Ne-le da niso dosegli svojih zlobnih namenov, s silo vredi vlado krščansko-socialne stranke ter njenega voditelja dr. Seipela, še izgubili so mnogo na ugledu in vplivu. Dr. Seipel je jako modro postopal. Pogajal se je z njimi, dokler ni napravil močne in zanesljive vojaške čete na Dunaj. Nato je pa odklonil vsako socialistično zahtevo. Pač pa je odredil stroge preiskave ter dal mnoge zapreti. Do zdaj je zaprtih nad 300 oseb. Dognalo se je tudi, da je revolucija buknila v mladinskih socialističnih vrstah, kjer so že precej pod vplivom boljševikov. Odločno pa je nastopila krščansko-socialna stranka, ki je zahtevala zakon proti štrajkom in uporom, preosnovo vojske, da se nasilne organizacije, kot jih majo socialisti, zaterejo, da se zopet uvede smrtna kazen in se odpravijo poročna sodišča. Socialisti vedo, da bodo morali nositi odgovornost in kazen za to lahkomišelnostno krvavo revolucijo v dneh 15. in 16. julja na Dunaju.

Bolgarija za zvezo z Jugoslavijo. Sedanja vlada je zelo naklonjena misli, da se čimbolj zblizata Bolgarija in SHS. S tem seveda bo pa vpliv Italije na Balkanu zopet manjši in italijanski listi že pišejo, da je to delo francoskih državnikov. Tudi Boris, bolgarski kralj, pride v Beograd, kar je velikega političnega pomena za zblizanje obeh držav.

Albanija nagaja. Kot mali trmoglavček nagaja Albanija. Dasi so odnosi že upostavljeni, pa Albanija še vedno ni imenovala svojega zastopnika v Beograd, zato tudi paš ne more tja. Jo bo že minilo!

Avstrija — Nemčija. Ob času revolucije na Dunaju se je sprožilo vprašanje, da se bo v slučaju uspeha socialistov in njihove revolucije Avstrija priključila Nemčiji, ker bi sicer popolnoma propadla. Italija se je tega tako bala, da je skozi Tirolske že poslala svoje čete v Nemško Tirolsko, ki so zasedle železniško progo ter uredile promet. Sedaj pa francoski listi zopet mnogo pišejo o tem vprašanju, o katerem pa bo letos na jesen sklepala posebna seje vele-vlasti.

Italija ima smolo! Politično smolo ima v tem, da na Balkanu njen vpliv ne napreduje, ampak nazaduje. Sedanja rumunska in bolgarska vlada sta italijanski politiki zelo malo ali nič naklonjeni. Z Albanijo se ji je ponesečilo, a tu je še toliko dobro, da nosi blamažo Albanija. — Na Tirolskem, kjer ji je za časa revolucije na Dunaju tako hitro zrastle apetit, je »plozala nazaj!« — Gospodarsko ima letos ogromno škodo, ker niso hoteli gostje v Italijo, pač pa so šli ali v Francijo, ali v Jugoslavijo. Tudi skakanje lire je spravilo državno gospodarstvo malo v nered. — Zato pa vedno nova nasilja, posebno nad Slovenci! A prihaja čas, ko bo tudi Italijan plozal nazaj!

V Rusiji se nekaj pripravlja! Znani botjševik Trockij je v sporu s sedanjo boljševsko vlado. Že večkrat so prišla poročila, da je dala vlada že obsoditi Trockija ter ga pregnala v Sibirijo, a se do zdaj še ni upala. Zanimivo je, da se vzdržuje vlada s tem, da daje upornike kratkoročno umoriti, da pa se zgodi tudi narobe, da najdejo cele skupine vladinih zaupnikov umrjenih. Ti protivladni boljševiki so na podlagi ponarejenih spisov izpraznili celo velikanske zaloge vojaškega orožja ter ga razdelili med svoje pristaše. Vlada poziva na slogo, zato še čaka glede Trockija, vendar mu več ne zaupa. Bati se je revolucije na Ruskem.

Zborovanje mariborske oblastne skupščine.

V zadnji številki »Gospodarja« smo poročali o začetku zasedanja mariborske oblastne skupščine in o predlogu novega oblastnega proračuna.

slovenske ideale. Z vsem zanosom svoje rodoljubne duše in z vsem hrepenenjem svojega plemenitega srca je govoril o Zedinjeni Sloveniji. Omenil sem že prej, kako je na ljudskih taborih ljudske množice navduševal za ta veliki slovenski ideal. Pripominjam še, da je porabil vsako priliko, ko je videl zbranega veliko množico ljudstva, da je povzdignil svoj glas za zedinjenje vseh Slovencev. Na Kopitarjevi slavnosti v Repnjah 22. avgusta 1880 je o tem predmetu tako navdušeno govoril, da se je navdušenost polastila vseh poslušalcev. Na Modrinjakovi slavnosti v Središču 25. septembra 1881 je o tej stvari rekel: »Potreba zedinjenja vseh Slovencev mora se ljudstvu kazati o vseh prilikah; vsakega prostaka, vsakega pastirja, vsakega pametnega otroka mora prešiniti ta misel. Zedinjenje vseh Slovencev mora biti neprestano na dnevnem redu.«

Tako je Božidar Raič vneto deloval za uresničenje minimalnega slovenskega programa, to je Zedinjene Slovenije, ki bi naj prinesla slovenskemu ljudstvu narodno avtonomijo in s tem možnost za večji kulturni in gospodarski napredek. Vedno pa mu je tudi bil pred očmi maksimalni program: združenje s Hrvati in Srbi v okvirju nekdanje avstrijske države kot zvezne države; tako bi Slovenci postali narod tudi v političnem oziru. V tem smislu je zapisal v imenovanem delu »K. Havliček Borovsky« te besede: »Dovršivši (zedinjenje Slovencev v eno skupino) smemo se pripravljati na koristno združenje z južnimi brati. Vsaka politična stopinja, učinjena na Slovenskem, mora se ozirati na jugoslovansko skupnost.«

V smislu tega programa se je Božidar Raič kot državni poslanec na Dunaju potegoval za to, da se ustanovi Jugoslovanski klub, ki bi obsegal poleg slovenskih tudi hrvatske in srbske poslance. Za državnega poslanca je bil na mesto umrlega Mihaela Hermannja v ptujskem okraju izvoljen 31. januarja 1884, in sicer s 318 glasovi proti 42, ki jih je dobil njegov nasprotnik. Dne 19. avgusta 1884 je bil izvoljen tudi v štajerski deželni zbor. Delovanje v obeh zbornicah je bilo narekovano od njegovega starega gesla »Rodu pravico«. Za pravice slovenskega rodu in slovenskega jezika v šolah in uradih se je boril z interpelacijami, predlogi in govori dosledno in neustrašeno. Po vrsti je našteval vse slučaje krivic, ki se godijo Slovincem. Bil je kot politik do kraja odkritosrčen in odločen, ni pa bil diplomat. Zaželjenih uspehov ni dosegel. In to je prej krepkega in zdravega moža telesno in duševno potrla. Po zadnjem svojem govoru v dunajskem parlamentu 19. marca

V četrtek, dne 21. julija, se je seja nadaljevala, v razpravo je prišel proračun.

Proračunska razprava.

Poročilo o novem proračunu je podal oblastni odbornik g. dr. Veble. Razložil je, zakaj in kako se bodo porabile posamezne postavke, izjavil je, da se niso naložila nobena nova bremena, ki bi ljudstvo težje zadelo, razkrinkal je nasprotne stranke, ki baš sedaj hočejo uvedbo novih davkov, končno pa je predlagal, naj skupščina proračun odobri.

Zatem se je vnela obširna razprava o proračunu, v kateri so govorili zastopniki nasprotnih strank in naši poslanci. Nasprotniki, radičevci, demokrati, zlasti pa socialisti, so vse grajali, nič jim ni bilo prav. Radičevci so zahtevali več denarja za njihovo Medžimurje, demokratom so se zopet zdeli premali davki, še več bi hoteli naložiti našemu kmetu, samo da bi njihovi gospodi več ostalo. Najbolj pa so jo polomili socialisti. Kar vsi trije, eden za drugim, so govorili, eden je pobijal to, kar je drugi zagovarjal, tako da se nazadnje že sami niso več spoznali, kaj da prav za prav hočejo.

Naši poslanci so nasprotnikom prav krepko odgovarjali ter jih pošteno zavrnili. Prvi je govoril dr. Ogrizek, ki je posebno demokratom pošteno levite bral, ker so pravzaprav oni s centralistično ustavo zakrivili, da se danes oblasti s takimi težavami borijo. Socialisti je oštel poslanec Kores, ker niso nikoli zadovoljni, nemu je proračun prevelik, drugemu premajhen. Poslanec Rozman je povedal, da govore socialisti tako samo zato, ker bi radi, da bi se med ljudstvom o njih govorilo, zlasti sedaj, ko se bližajo volitve. Proti nasprotnikom sta nastopila še tudi poslanca Blatnik in Hrastelj. Govoril je tudi poslanec nemške manjšine dr. Mühleisen, ki je izjavil, da bo glasoval za proračun, ker v teh razmerah ni mogoče drugega, boljšega sestaviti.

Ker so socialisti v svojih govorih omenili tudi ministrskega predsednika ter izjavili, da je v Mariboru pozival delavce, naj volijo radikale, pa bodo imeli boljšo plačo, je veliki župan g. dr. Schaubach vstal ter zavrnil poslanca Petejana rekoč, da je grda neresnica, če se tako govori, kajti on je bil ves čas v družbi ministrskega predsednika, pa ni ničesar podobnega izjavil. Ko je Petejan rekel, da je tako čital v »Volksstimme« in v »Jutru«, se mu je cela oblastna zbornica zasmejala, kajti človek, ki tema listoma še kaj verjame, je res redkost.

Nato se je vršila podrobna proračunska razprava. Bila je zelo kratka. Po končani razpravi se je o vsaki postavki posebej glasovalo. Proračun je bil sprejet soglasno.

Popoldanska seja.

Popoldan se je pričela seja ob pol 5. uri. Na sporedu so bili: sklepanje o službeni pragmatiki, o oblastnem denarnem zavodu, o nakupu poslopja za oblastno skupščino.

O pragmatiki je poročal poslanec dr. Ogrizek. Pragmatika je pravilnik, ki urejuje službeno razmerje med uradniki in oblastjo, ki uradnike nastavlja. Ker zaposluje oblast veliko uradnikov, je potrebna pragmatika, katero je mariborska oblast povzela po ljubljanski. Strokovnjaki so mnenja, da je pragmatika dobra. Bila je soglasno sprejeta.

G. dr. Ogrizek je nadalje poročal o skupnem uredbo-dajnem odboru mariborske in ljubljanske skupščine. Mariborska in ljubljanska oblast imata namreč veliko vprašanj, katera bo najbolje v medsebojnem sporazumu rešiti. Zato je predlagal odbor skupno sejo obeh skupščin v Celju. Da se pripravijo vsa vprašanja za delo skupščin, je predlagan poseben odbor, v katerega je skupščina imenovala poslance: dr. Schaubacha, dr. Ogrizeka, dr. Vebleta, dr. Kečkeša (vsi SLS) in dr. Odiča (radičevci).

1886, ki se je končal z neuspehom, je obolel. Njegove pre-roške besede o priliki, ko so mu ptujski rodoljubi ponudili kandidaturu: »Vem, da idem v smrt, ker pa hočete, bodi za narod,« so se že čez dve leti obistinile. Umril je 6. junija 1886 v Ljubljani, kjer počiva na pokopališču sv. Krištofa v družbi slavnih slovenskih mož. Slovensko ljudstvo se ob stoletnici njegovega rojstva s hvalečnostjo spominja svojega nadarjenega in plemenitega sina, marljivega budite-lja in odločnega prvoboritelja. Slava spominu Božidara Raiča!

Poročila S. L. S.

VELIK VOLILNI TABOR

se vrši

v nedeljo, dne 14. avgusta 1927 v Rajhenburgu po drugem sv. opravilu, to je ob 11. uri dopoldne, na prostem pred Lurško cerkvijo.

Govorijo: načelnik Slovenske ljudske stranke dr. Anton Korošec

in kandidata dr. Andrej Gosar in župnik J. Tratnik.

Na tabor vabimo volilce iz vsega Posavja, to in onostran Save! Vsaka župnija in vsaka občina naj krepko tekmuje pri udeležbi!

Dr. Hohnjec priredi volilni shod v nedeljo, 31. julija, po ranem cerkvenem opravilu v Konjicah, v nedeljo, 7. avgusta, po rani sv. maši v Ljutomeru.

Shodi narodnega poslanca in kandidata Fr. Žebota. V nedeljo, dne 31. julija, po rani sv. maši pri Sv. Barbari v Slov. gor.; ob pol 11. uri dopoldne v Spodnjem Dupleku pri g. Gmajnerju, ob treh popoldne v Hajdini pri Ptuj v Društvenem domu. — V nedeljo, dne 7. avgusta, po rani sv. maši pri Sv. Anu v Slov. gor., po pozn. sv. maši pri Sv. Benediktu, popoldne po večernicah v Spodnjem Poričju. — V nedeljo, dne 14. avgusta, po rani sv. maši (ob pol osmih) pri Sv. Križu nad Mariborom, po pozn. službi božji pri Sv. Juriju ob Pesnici. Na praznik, dne 15. avgusta, po sv. maši ob pol 11. uri pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, popoldne ob dveh na Velikem Boču.

G. dr. Veble je podal poročilo o oblastnem denarnem zavodu, ki se bo ustanovil. Denarni zavod je nujno potreben in zato je bil njegov predlog soglasno sprejet.

Sprejeta je bila nadalje resolucija, v kateri oblastna skupščina poziva državo, da ji odstopi vse one posele, ki po zakonu gredo. Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Predlogi in prošnje.

Med sejo so prišli na vrsto tudi predlogi posameznih oblastnih poslancev SLS, katere je prečital tajnik g. Stabe. Občina Teharje zahteva ukrepov, da se omeje avtomobilne nesreče. — Poslanec Jakob Rajh predlaga nujno zgraditi ceste Strigova—Ljutomer čez Presiko, nujno adaptacijo ničarske šole v Kapeli pri Radencih. — Združenje jugoslovanskih agronomov predloži svoje resolucije. — Narogalerija v Ljubljani prosi za podporo v znesku 250.000. — Občina Kamnica prosi za podporo za zidanje novega v. stu. — Občina Dolena prosi za podporo pri popravilu občinskih cest. — Zveza strelskih družin prosi za podporo. Poslanec Dodlek za popravilo šolskih poslopij v nekaterih krajih Madžimurja. — Občina Poljčane, naj okrajno ces. Slov. Bistrica—Rogaška Slatina prevzame država, občinski ceste na Spodnje Poljčane pa okrajni zastop, poleg tega pa še več manjših predlogov. — Mestni magistrat mariborski predlaga takojšnjo popravilo obrežja Drave med drž. mostom in brvjo na desni strani reke, ker je že cesta v nevarnosti. — Solčavčani so predložili posebne resolucije o svojih krajevnih potrebah. — Občina Cirknica prosi za podporo za zgradbo novega kolodvora. — Okrajni zastop v Radgoni gradi nov most preko Mure pri G. Radgoni in prosi za podporo. — Občina Remšnik prosi za podporo pri popravilu občinskih cest. — Okrajni odbor na Vranskem prosi za podporo za cesto v Letuš, predlaga reorganizacijo Kmetijske družbe, maksimiranje avtonomnih doklad, oblasti prevzemiti ljudsko šolstvo. — Občina Slivnica prosi za nov most na Polanskem otoku. — Občina Dravograd opozarja na pokvarjen most preko Drave pri Dravogradu. — Nekateri zasebniki so vložili protest zoper sedanji lovski zakon. — Občina Sladkagora za cesto: Sladkagora—Podna. — Slovenska Straža, gasilna društva v Lučah, v Pelehu za podporo. — Občina Saveci za podporo kmetom, ki s trpeli zaradi metuljavosti. — Občina Griže za ureditev cestne zadeve Žalec—Megojnice—Zabukovca. — Predlog okrajnega zastopa v Vranskem zoper fuzioniranje z okrajem Celje. — Dr. Schaubach: Zgraditev ceste Petelnik—Ličenca—Zaljek. — Bruderman: Predlog za uvedbo carinskih tarif pri blagovni pošti. — Stabej-Kugovnik: Oblastna skupščina prevzemi v last bivše deželne ceste na ozemlju Koroške. Predlog glede orožnih vaj. — Rajh-Neudauer-Hrastelj: Prošnja za pomoč za prizadete po toči. — Schaubach-Napnik: Zgradba ceste Oplotnica—Slov. Bistrica. — Levstik: Ovarstvo: Ohranitev šestih mest živinodravnikov v področju mariborske oblasti. — Poslanec Möderndorfer je vložil šest nujnih predlogov, katerim pa skupščina ni priznala nujnosti in so se vrnili odseku.

S tem se je proračunska seja zaključila.

Kaj je novega?

AGENTI ZOPET SLEPARIJO!

Večkrat smo že svarili naše ljudi, naj tujim, neznanim agentom ne zaupajo svojega podpisa in denarja. Spomnimo se cele trume agentov neke židovske tvrdke po Slovenskih goricah lovile od naših ljudi denar in podpise za malovredne srečke in papirje. Mnogi ljudje so bili tako lahkoverni in so tem tujim ljudem dali svoj denar, ki ga nikdar več videli ne bodo!

In zopet dobivamo poročila, da lazijo po naših krajih agenti s sladkimi obljubami, češ, da bodo po srečkah prišli do ogromnega premoženja, zablajajo iz ljudi denar. Tak

V Kamnici pri Mariboru se je vršil v nedeljo, dne 24. julija, javen volilni shod Slovenske ljudske stranke po milim nebot pri cerkvi že ob 7. uri zjutraj, ker so potem možje odšli na vojaški razpored. Udeležba je bila lepa. Zanimanjem smo poslušali govor poslanca in kandidata g. Franjo Žebota o dogodkih na Dunaju, v Italiji in v naši državi. Kamničani bomo zopet z ogromno večino glasovali za Slovensko ljudsko stranko! Radiča ali socialističnega Petejana ne poznamo. Ljudi, ki jih ne poznamo, pa že nismo bomo volili. Dr. Korošca in Žebota pa vsi poznamo. Zato gadelj bodo krogljice volilcev v Kamnici zdrknile vse v škarnjico!

Krčevina pri Mariboru. Na prijaznem Aninem hričeku na posestvu našega somišljenika g. Kolariča se je vršila v nedeljo, dne 24. julija, slovesna služba božja. Sodeloval je priljubljena godba Katoliške Omladine. Slavnosti se je udeležilo mnogo ljudstva iz domače in sosednjih župnij. Po cerkveni slovesnosti je imel poslanec Franjo Žebot volilno zborovanje pod milim nebot. Vsi navzoči so prav živo odobraval izvajanja govornikova in so obljubili, da bodo agitirali od volilca do volilca za Slovensko ljudsko stranko.

Devica Marija v Brezju. Pri nas se je vršil v nedeljo, dne 24. t. m., po službi božji prav dobro obiskan shod SLS, katerega se je udeležilo tudi nekaj socialistov. Stvarna izvajanja oblastnih poslancev g. dekana Sagaja in g. Tom. Ovcarja, so napravila na navzočih najboljši vtis.

Javni volilni shod SLS v Cirkoveh se vrši v nedeljo, dne 31. t. m., po rani službi božji, v društveni dvorani, na katerem govori kandidat g. Ivan Vesenjakk, profesor iz Maribora in oblastni poslanec g. Ovcar.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Tukaj smo imeli v nedeljo, dne 17. julija po pozn. sv. maši volilni shod Slovenske ljudske stranke. Bila je lepa udeležba, posebno mladih volilcev je bilo mnogo. Poročilo poslanca Franjo Žebota je bilo zelo zanimivo. Vsi smo obljubili, da bomo vse storili, da bo pri Sv. Trojici Slovenska ljudska stranka zopet napredovala. Poslanec Žebotu smo izrazili popolno zaupanje. — Občina Osek bo letos volila pri Sv. Trojici, ne pri Sv. Antonu.

Gočova. Shod Slovenske ljudske stranke v nedeljo, dne 17. julija, v Vaupotičevi hiši je bil lep izraz, da je tukajšnje ljudstvo do malega vse z nami. Shodu je predsedoval g. Žmave, a govoril je poslanec in kandidat g. Fraujo